

Ս. ԳՐԱԿՈՆԵ

ՏԻՐԱՄՕՐ ԾՆՈՒՆԴԸ^(*)

Անշնանավերջի պարտառած արևա-
զունդը խաղաղ իր էջքը կ'ընէր ուժպա-
կոյտերէ հազիւ ազատագրուած երկնակա-
մարի ոտքին: Անօրինակ թախիժ մը պա-
տած էր մայր բնութեան հետ նուաւ արտերը
երուսաղէմի հիւսիսային աղքատ թաղա-
մասերու բնակիչներէն իրենց օրերը
թրոմոթեամբ անցուցած քարեպաշտ ա-
մուլի մը: Երկինք անկարեկիր մնացած էր
տասնամեակներու երկարութեամբ և հա-
ւատքի ջերմեռանդութեամբ մատուցուած
իրենց խնդրանքներուն: Չաւակի մըն էր
իրենց ուզածը, որ իր անմեղունակ ժպի-
տովն ու խօսքին կարկաշտով ջերմութիւն
պարգևէր իրենց կենսաճիւղ արեւին դէպի
մայրամուտ թեքումովը ցրտիլ Կոստոյ
մթնոլորտին իրենց բոյնին:

Գիշերն համբուն Յովակիմի աչքերը
չէին ընդունած քարերար այցը քունին:
Չէր յաջողած ականջներէն վանել իր
պաշտօնակից Լէվիի անարգական արտա-
յայտութիւնը՝ իր անցուակներէն խա-
տառող. «Անպատու Մոռն: Եւ արդարեւ,
այդ շրջանին իսրայէլի ժողովուրդին մէջ
ափրող ըմբռնումին համաձայն, Տիրոջմէ
անիծեալ էր անհատը՝ որ չէր արժանա-
ցած հոգեհատար մը ողջունելու բախտին:

Առաւօտեան Կանուխ, իր քամուած
սոխերը հաւաքելով, Յովակիմ երբ դուրս
նետուել կը ջանար տանջարան մը դար-
ձած իր անկողնէն, մերձակայ սինակոկին
մէջ արեւածագի իր պաշտամունքը մա-
տուցանելու համար Ամենակալին, պատա-
հանաւ անակնկալը: Տիրոջ հրեշտակը,
ժպտադէմ ու լուսածղի, իր ամբողջ հա-
սակը ցցեց անոր քնաթաթախ ու չմո-
րուն նայուածքին դիմաց ու ըսաւ.

(*) Ներկայ գրութիւնը կը կապմէ Առաջին
Չլուսիւր Վճիռամայրը խորագրուած հեղինակին
անտիպ մէկ գործին՝ որուն վերջնամասը երեւ-
ցաւ Ամսադրին 1978 Յուլիոս - Սեպտ. թիւով:

«Մի՛ վհատիր, Յովակիմ, Տէրը եր-
կանամիտ է ու բազումօգործ: Հաւատքով
իրեն մատուցուած ամէն խնդրանք, հոգ
չէ թէ երբեմն ուշ, կ'արժանանայ ի վեր-
ջոյ Անոր հաւանութեան: Հետեւողական
եղար տղօթքներուդ մէջ ու անտարունջ
կրեցիր ամէն զրկանք ու նախատինք:
Հասած է ժամը քաղելու պատուը քու
համբերութեան: Աւետէ Աննային քաղցր
աւետիսը մօտալուտ մայրութեան:»

Յովակիմ աշնանահար ծառի մը նման
կը սրկաւար, կարծես թէ հրեշտակը եկած
էր իր հոգին պահանջելու իրմէ: Դաւուկ
իր դէմքը պրկուած էր ցաւագինօրէն:
Ոչ բառերը կը համարձակէին դուրս գալ
կարկամած իր շրթներէն և աչ աչ ար-
տօսքի կայլակները՝ խռնացած իր աչքե-
րէն: Ապշած՝ տեղն ու տեղը քարտցած էր:

«Օրհնեալ ըլլայ Տիրոջ կամքը», հա-
զիւ կրցաւ մրմնջիլ Աննա, երբ իր ա-
մուսնին ստացաւ հրեշտակէն բերուած
անպատուելի որքան հրճուագին աւետիսը:
Աստուած միշտ ալ այդպէս ըրած է մեր
պապերուն, մեր բովանդակ պատմութեան
ընթացքին: Ամէն անգամ որ քաղաքա-
կանապէս վտանգուած է մեր ժողովուրդը,
Ան հրաշքի մը միջամտութեամբ է որ
փրկած է մեզ օտարի լուծէն: Մօտ է օրը
իսրայէլի փրկութեան: Երանի դայն ող-
ջունելու բախտը ունեցողին:»

* * *

Մայրանալու բախտին արժանացած
ըլլալու հրճուագին աւետիսը ընդունելէ
ետք դժուար եղաւ Աննայի համար ուրախ
լուրը կրել միամիտակ, առանց դարձնելու
դայն նաեւ սեփականութիւնը ուրիշներու,
առանց երբեք նկատի առնելու թէ այդ
ուրիշները ինչպէ՞ս պիտի դիմաւորէին
դայն: Խինդն ու վիշտը, իրար հերքող
բեւեռներու վրայ կենուով հանդերձ, հր-
բեմն իրենց յատկանիշերով, իրենց հա-
սարկուց գիծերով — ճիշդ ինչպէս երկ-
րագունդի գոյք բեւեռներու պարագային
— կը մօտենան, կը միման իսկ իրարու,
հիւսելու համար սրտառուչ առամբ, քեր-
թուած մարդկային կենսաճիւղ: Չանոնք
միամիտակ կրելը, մեր մօքի ու արտի
փխրուն պատերուն վրայ անոնց ճնշուած

առանձինն զգալը անկարելի կը գտնայ յաճախ իրենց վտիտ ուժերովն լոկ ապաւինած մարդերուն: Ու մեծ հոգիներուն իսկ երբեմն: Արդարեւ, ի՞նչ քաղցր է տասնամեակներու լայնքով հետապնդուած ու միշտ ալ իր հմայքին զօրութիւնը պահած մեր երազին նուաճումը մեր կեանքի մայրամուտին, մանաւանդ երբ զուգորդուած ըլլայ մեր մեղքերու լուացումովը պայմանաւոր Աստուծոյ առջև շնորհ գտած, Անոր հաճելի եղած ըլլալու քաղցր ու սփոփարար զգացումին: Օրը կէսօր չեղած, թաղի բնակիչները արդէն բաժնեկից դարձած էին անհաւատալի այդ լուրին, որ յաջորդ օրերուն շրջանը պիտի ընէր օտարին բիրտ ու բռնի լուծին տակ հեռապառ Սաղէմին:

* *

Ս. Քաղաքի հասակաւոր ու հպարտ ծառերը դեռ չէին զգացած առաջին հիւանդ համաճարները աշունին, անոնց անբերներուն մուգ կանաչը տակաւին հեռու դեղնութեան, գալիլութեան բիծեր ընդունելու վտիտ, աշխարհ կու գար խոտացուած մանուկը: Աղշիկ էր ծնածը, ու հասկնալի՝ զեղչը, զոր կրեց ծերունազարդ ամուլին բերկրանքը, իբրեւ տուրքը ժամանակի սխալ ու ամբարիշտ մտայնութեան ու բարքերուն, տեղ-տեղ իրենց անհաճոյ գոյութիւնը մինչև օրերս զգացնող: Գեղեցիկ էր ան — երկսայրի սուր մը գեղեցկութիւնն ալ, աղամորդիներուն շնորհուած բոլոր բարիքներուն նման — աւելի քան մարդու մօքին երևակայածը, քան ամէնէն փորձ արուեստագետի վրձինէն պատաստին յանձնուածը: Կլոր ու համաչափ դէմքի մը վրայ բացուած նշաձեռն ասմազուն աշուններ կը գրաւէին համակրանքն ու հիացումը բոլոր այցելուներուն: Խուլ ու խոնավ յարկ կը խայտար թարմատի աղջնակին լաց ու ճիւղով:

* *

Բերկրապարզեւ այդ ծնունդէն շաբաթ մը անց, զով իրիկնադէմին, երբ իրենց տան ընդարձակ ճակին մէջ, իրենց ընտէն ու բերքէն թեթեւացած բայց գոյնն ու թարմութիւնը պահած որթատունկի սերնդներու քաղցր հովանիին տակ հաւաքուած էր, Յովակիմի ու Աննայի կողքին, Շալքի լոյսաքի եկած ու ամէն սեռէ ու տարիքէ բաղկացած խառնիճազան զուգար մը ճանչուորներու, դրկից ծա-

ռօքը, նախանշում Սննդերի ու ամէնէն տարէցն ու զարգացածը խումբին, ալիքաւ ու ծաւալուն իր մօրուքը շոյելով ու մարգարէական շունչ մը հագցնելով իր բոսերուն, բրաւ մօտաւորապէս հետեւալ հոգեյոյզ ճառը: —

Կը զգամ թէ կը գտնուիք մեծ ու ճակատագրական դէպքերու նախօրեակին, Տէրը մեր լեռնակուտակ մեղքերուն համար մեր երկիրը ըրած է ոտքի կոխան Հռովմէացի լէգէոններուն: Բայց մեր մեղքերէն տւելի մեծ է Անոր ողորմութիւնը: Համաձայն չեմ երեք մեր աւարիներէն ոմանց ու օրինապահ փարիսեցիներու այն կարիքին՝ թէ մեր գլխուն եկած այս փորձութիւնները արդիւնք են մեր բարեպաշտութեան, իբրեւ թէ Տէրը կը փորձէ իր պատուէրներուն հաւատարիմ զաւակները, անոնց հաւատքը փորձաքարի զարնելու և ամբարանդելու համար զանոնք իրենց արդար համոզումներուն ու հաւատալիքներուն մէջ: Մեծիւն պիտի գայ մօտ օրէն փրկելու Խորայէլը: Եւ Ազատարար կու գայ այն աստեւ միայն՝ երբ համայն ժողովուրդը կարիքն ու կարօտը ունենայ Անոր: Փառքի ու բարգաւաճման շրջաններուն՝ ոչ ոք խօսքը կ'ընէ Մեծիւն: Բայց հիմա, երբ Հերովդէս, նենգամիտ այդ աղուէսը, գերազանցած է իր նախօրեակները մեր ազգին հանդէպ սնուցած իր տեղութեամբ ու ճանաչարանքով, երբ Հռովմէացիներ, ձգած իրենց բարեբեր ու ընդարձակ երկրամասերը, տիրակալական անործակներով իսթացած՝ եկած են սեղմ ու անշրդի մեր երկիրը, արևելաքամ ընկելու Տիրապետ մեր ժողովուրդը, Մեծիւն զաւուտաբը կը թուի աւելի մօտալուտ: Պատահասներ են հարկաւոր՝ զգաստութեան հրաւերը կարդալու համար ապերաստն մեր սերունդին: Վերջին մեր մարգարէներու լուսութեան դարեր ետք, սկսած է այլեւս դարաշրջանը հրաշքներու:

Գլուխներու հաստատական շարժումները բացարձակ համամասնութիւն յայտնեցին թաղամասի պատկանելի նահապետին: Յովակիմ ալ կը պատրաստուէր ընկուլ քանի մը խօսք, բայց մութը կոխած էր արդէն, ու զգաց որ իր ըսածները ծառքի խօսքերուն կրկնութիւնը պիտի ըլլային լոկ:

ԳԵՂՈՐԳ Ս. ՃԻՆԻՎԻԶԱՆ